
Analytisk usikkerhet - hvor stor feil kan laboratoriesvaret ha?

ARTIKKEL

BOLANN BJ

STØLSNES B

Sammendrag

Alle laboratorieresultater er beheftet med en viss usikkerhet. Pasientforberedelse, prøvetaking og håndtering av prøven, analytisk variasjon og systematisk avvik vil påvirke analyseresultatet. For ikke å forstyrre tolkingen av resultatet, bør analytisk standardavvik ikke være større enn halvparten av det intraindividuelle biologiske standardavviket, og systematisk avvik bør ikke være større enn 1/16 av referanseområdet. Men dette er ikke alltid praktisk oppnåelig. Laboratoriets kontrollprosedyrer har begrenset evne til å avsløre feil som oppstår i analyseprosessen. Ved én analyse av kontrollmateriale, med alarmgrenser på ± 2 standardavvik (analytisk) fra kontrollmaterialets middelerverdi, må en systematisk feil ha en størrelse på 3,3 ganger analytisk standardavvik for at det skal være 90% sjanse for å oppdage den. Ved en slik feil kan pasientresultater gå ut med en totalfeil på opptil fem ganger analytisk standardavvik. Mer kompliserte kontrollprosedyrer kan gi noe mindre totalfeil. Behandlende leger bør kjenne de variasjonene som prøveresultatene har, og tolke resultatene i lys av disse. Prøveresultater som ikke passer med klinisk undersøkelse eller med andre prøver, bør ikke uten videre tillegges vekt.

Publisert: 10. desember 1999. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 25. mars 2026.